

5941 sayılı Çek Kanunu Hakkında Massiad Hukuk Servisinin Raporu

20.12.2009 tarihinde yürürlüğe giren 5941 sayılı Çek Kanunu, 3167 sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi Ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanun döneminde oluşan ve biriken sorunları çözmekten çok uzaktır. Zira yeni kanunla keşideci borçlular lehine düzenlemelere gidilmiş ancak hamillerin/alacaklıların korunması yönünde yeterli düzenlemeler yapılmamıştır, bankaların sorumlulukları yönünden de yeterli hükümler yoktur. Bundan da öte, bu yeni kanunla çek vasfında da önemli bir değişiklik yapılmıştır; çek bir nevi özel bono/senet şekline dönüştürülmüştür. Belli başlı ve önemli değişiklikleri özetle aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz;

1-) Çek defterlerinin baskı şekli değişmiştir; **tacir olan** ve **tacir olmayan** kişilere verilecek çekler ile **hamiline** düzenlenecek çekler açıkça ayırt edilebilecek biçimde bastırılacaktır, hamiline düzenlenecek çekler için sadece bu çeklere ilişkin işlemlerin işlendiği hesaplar açılacak ve hamiline düzenlenecek çek yaprakları üzerinde "**hamiline**" **ibaresi matbu** olarak yer alacaktır. Diğer çek yaprakları hamiline olarak düzenlenemeyecektir (madde 2/6). Bankalar, hamiline çek defteri yaprağını kullanmadan hamiline çek düzenlendiğini tespit etmeleri hâlinde, mevcut delilleriyle birlikte durumu, tespit tarihinden itibaren en geç bir hafta içinde Cumhuriyet Başsavcılığına ve Gelir İdaresi Başkanlığına bildirmekle yükümlüdür (madde 4/3).

2-) Muhatap banka, süresinde ibraz edilen ve hiç karşılığı bulunmayan her bir çek yaprağı için **600,- TL** ödemekle yükümlüdür (madde 3/3a).

3-) Üzerinde yazılı bulunan **düzenleme tarihinden önce ibraz edilen çekin** karşılığının kısmen veya tamamen ödenmemiş olması hâlinde, bu çekle ilgili olarak **hukuki takip yapılamaz**. İleri düzenleme tarihli çekle ilgili olarak hukukî takip yapılabilmesi için, çekin üzerindeki düzenleme tarihine göre kanunî ibraz süresi içinde bankaya ibraz edilmesi ve karşılıksızdır işlemine tabi tutulması şarttır (madde 3/8).

4-) Usulüne uygun şekilde **karşılıksızdır işlemi yapılan her bir çekle ilgili** olarak buna sebebiyet veren kişi hakkında, hamilin şikâyeti üzerine, **bin beş yüz güne kadar adli para cezasına** hükümlenir. Ancak, hükmedilecek adli para cezası, çek bedelinin karşılıksız kalan miktarından az olamaz. Mahkeme ayrıca, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağına veya bu yasak zaten varsa, devamına hükmeder (madde 5/1).

5-31.12.2011 tarihine kadar, üzerinde yazılı düzenleme tarihinden önce çekin ödenmek için muhatap bankaya ibrazı geçersizdir (Geçici madde 1/5).

6-) 01.11.2009 tarihine kadar haklarında soruşturma veya kovuşturma başlamış ya da kesinleşmiş bir hükümlerle mahkûm olan kişiler; **şikâyetçi ile belirledikleri miktarın belirli vadelerde ödenmesi hususunda anlaşmaya varmaları hâlinde**, anlaşmada öngörülen süre kadar soruşturma veya kovuşturmanın durmasına, hükmün infazının ertelenmesine veya durdurulmasına karar verilir (Geçici madde 2/a). Veya bu kişiler **ödenmesi gereken miktarı belirli vadelerde ödeyeceğini taahhüt ederek taahhütnamesini cumhuriyet başsavcılığına veya mahkemeye vermesi hâlinde, anlaşma aranmaksızın**, taahhütnamede belirtilen süre kadar, **soruşturma veya kovuşturmanın durmasına, hükmün infazının ertelenmesine veya durdurulmasına karar verilir**. Bu durumda, **ödeme süresi, taahhütnamenin yapıldığı tarihten itibaren iki yılı geçemez**. Taahhütnamede yer alacak **birinci yıl taksidi, borcun üçte birinden az olamaz** (Geçici madde 2/b). Bahsi geçen durumdaki kişilerin, **01.04.2010 tarihine kadar** anlaşma veya ödeme taahhütnamelerini düzenlemiş ve ilgili mercilere vermiş olmaları gerekir. Bu halde dava zaman aşımı ve ceza zaman aşımı işlemez.

23.12.2009

Massiad Hukuk Servisi

Av. Kenan YILDIZ'